

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Kemikalier
Ref. MIAUM/HESEL
Den 12. januar 2022
MIM 10-22

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om Kommissionens delegerede retsakt om ændring med henblik på tilpasning til den tekniske udvikling af bilag III til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/65/EU (RoHS-direktivet) vedrørende ophævelse af undtagelse 2.a.1-5 for anvendelsen af kviksølv i lineære lysstofrør med to sokler til almenbelysning (delegeret retsakt)

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Kommissionen har den 17.12.2021 fremsendt en delegeret retsakt om ændring med henblik på tilpasning til den tekniske udvikling af bilag III til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/65/EU af 8. juni 2011 om begrænsning af anvendelsen af visse farlige stoffer i elektrisk og elektronisk udstyr. Med retsakten ophæves undtagelse 2.a.1-5 for anvendelsen af kviksølv i lineære lysstofrør med to sokler til almenbelysning efter en tidsbegrænset overgangsperiode på 12 eller 18 måneder afhængig af anvendelsen. Den delegerede retsakt vurderes generelt at styrke beskyttelsesniveauet i Danmark, da undtagelsen ophæves, hvilket betyder, at det ikke længere vil være tilladt at anvende kviksølv i lineære lysstofrør med to sokler til almenbelysning. Herudover opnås energibesparelser. Retsakten vurderes ikke at have væsentlige samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser. Regeringen kan støtte ophævelse af undtagelsen, da ingen af betingelserne for dens fornyelse er opfyldt. Regeringen kan derfor støtte, at Rådet ikke gør indsigelse mod udstedelsen af den delegerede retsakt, og vil otte dage fra oversendelsen af nærværende notat lægge dette til grund.

Baggrund

Kommissionen har den 17.12.2021 fremsendt delegeret retsakt om tilpasning til den tekniske udvikling af bilag III til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/65/EU om begrænsning af anvendelsen af visse farlige stoffer i elektrisk og elektronisk udstyr (RoHS-direktivet).

Kommissionen har vedtaget den delegerede retsakt med hjemmel i RoHS-direktivets artikel 5, stk.1, litra a), som et delegeret direktiv. Artikel 5 indeholder bestemmelser om tilpasning af direktivets bilag III og IV til den videnskabelige og tekniske udvikling.

Den delegerede retsakt er udstedt i henhold til TEUF artikel 290 og kan kun træde i kraft, såfremt Europa-Parlamentet eller Rådet ikke gør indsigelse inden for en frist på to måneder, i dette tilfælde indtil 14.02.2022. Fristen for indsigelse kan forlænges med to måneder efter anmodning fra enten Europa-Parlamentet eller Rådet. Europa-Parlamentet træffer beslutning om indsigelse med absolut flertal. Rådet træffer beslutning om indsigelse med kvalificeret flertal.

Rådssekretariatet har anmodet om eventuelle indsigelser fra medlemsstaterne senest den 21.01.2022.

Formål og indhold

RoHS-direktivet giver aktører og virksomheder mulighed for at ansøge om midlertidige undtagelser fra de begrænsninger, som et stof er underlagt under direktivet, eller fornyelse af eksisterende undtagelser. Direktivets bilag III og IV indeholder en optegnelse over de materialer og komponenter i elektrisk og elektronisk udstyr, til specifikke anvendelser, som er fritaget fra begrænsning i henhold til direktivet.

For at en undtagelse ifølge direktivets artikel 5, stk. 1, litra a) kan optages eller fornyes på bilag III og IV skal det fastslås, at optagelsen ikke svækker den miljø- og sundhedsbeskyttelse, der ydes efter forordning (EF) nr. 1907/2006 (REACH), og at en af følgende betingelser er opfyldt:

- Det er ikke teknisk eller videnskabeligt muligt i praksis at eliminere eller substituere dem ved hjælp af ændringer af udformningen eller materialer og komponenter, der ikke kræver anvendelse af materialer eller stoffer på listen i bilag II;
- Alternativernes pålidelighed er ikke sikret;
- Den samlede negative miljø-, sundheds-, og forbrugerbeskyttelsesmæssige indvirkning som følge af substitutionen er større end de samlede miljø-, sundheds- og forbrugerbeskyttelsesmæssige fordele herved.

Beslutninger om optagelse eller fornyelse af undtagelser og disses gyldighedsperioder skal tage hensyn til alternativernes tilgængelighed, substitutionens socioøkonomiske indvirkning og enhver potentiel indvirkning på innovationen.

Er ingen af ovenstående betingelser opfyldt, skal undtagelsen ifølge direktivets artikel 5, stk. 1, litra b) ophæves og fjernes fra bilag III og IV med en overgangsperiode på minimum tolv og maksimum atten måneder.

Kommissionen modtog to ansøgninger om fornyelse af undtagelse 2.a.1-5 i RoHS-direktivets bilag III for anvendelsen af kviksølv i lineære lysstofrør med to sokler til almenbelysning henholdsvis den 19. december 2014 og den 15. januar 2015. En af ansøgningerne blev fornyet med yderligere oplysninger i januar 2020.

Undtagelsen gælder i alle produktkategorier af elektrisk og elektronisk udstyr, som direktivet dækker, jf. RoHS bilag I.

Kviksølv anvendes i lineære lysstofrør med to sokler til almenbelysning til at frembringe ultraviolet lys, som derefter omdannes til synligt lys af lyskildens fluorescerende coating.

Kommissionens tekniske og videnskabelige vurdering fremhævede følgende forhold:

- Det konkluderes i undersøgelsen fra 2015-2016, at der findes pålidelige kviksølvfrie alternativer på markedet i EU. Undersøgelsen gav omfattende dokumentation for, at substitution af kviksølv i de lyskilde-kategorier, der er omfattet af undtagelsen, er videnskabeligt og teknisk mulig i praksis.
- I ajourføringerne af undersøgelsen fra 2019 og 2020 var der fokus på tilgængeligheden af alternativer og de samfundsøkonomiske indvirkninger af substitution. Ajourføringer viste, at de samlede substitutionsomkostninger i høj grad afhænger af andelen af lyskilder, der er til rådighed på markedet til udskiftning, og at substitutionsomkostningerne relativt hurtigt vil blive opvejet af fordele, der opnås ved de dermed forbundne energibesparelser. Ajourføringen af den samfundsøkonomiske vurdering fra 2020 viste, at en substitution af kviksølv med LED-

alternativer i de lyskildekategorier, som undtagelsen dækker over, generelt ville forhindre, at 2026 kg kviksølv i lyskilder i perioden 2021-2035 bringes i omsætning på markedet i EU¹². Samlet set vil den for tidlige produktion af affald af elektrisk og elektronisk udstyr som følge af behovet for ny tilslutning og udskiftning af lyskilder for visse lyskildekategorier blive opvejet både af undgåelsen af fremtidig brug af kviksølv og opnåelsen af betydelige energibesparelser.¹³ De videnskabelige og tekniske vurderinger, herunder interessenthøringerne, har således vist, at ingen af undtagelseskriterierne nu er opfyldt med hensyn til undtagelse 2.a.1-5. Tilgængeligheden af alternativer er desuden blevet dokumenteret, og beregninger baseret på substitutionernes samfundsøkonomiske indvirkninger har vist, at der opnås samlede besparelser og samlede miljø-, sundheds- og forbrugerbeskyttelsesmæssige fordele.

Kommissionen har vurderet, at undtagelsen kan ophæves, da det er vurderingen, at tilstrækkeligt pålidelige kviksølvfrie alternativer til de lyskilder, der er omfattet af undtagelsen, allerede er tilgængelige i vidt omfang, at substitutionen af kviksølv i disse lyskilder er videnskabeligt og teknisk mulig i praksis, og at fordelene ved substitution klart vil opveje eventuelle negative indvirkninger.

Kommissionen har vurderet, at undtagelsen kan ophæves med en overgangsperiode på tolv måneder for undtagelse 2.a., pkt. 1, 4 og 5, og atten måneder for punkt 2 og 3 grundet den mindre fremskredne tilgængelighed af alternativer og de samfundsøkonomiske indvirkninger af substitutionen. Indrømmelsen af den maksimale overgangsperiode afspejler også det forhold, at denne undtagelse gælder for en stor mængde lyskilder, og den giver tilstrækkelig tid til at træffe de nødvendige foranstaltninger for nye kviksølvholdige lyskilder, som ikke må bringes i omsætning i EU efter udløbsdatoen.

Det delegerede direktiv forventes ikke at få nogen negativ indvirkning på innovationen på området.

Kommissionen har hørt ekspertgruppen for delegerede retsakter under RoHS-direktivet den 1. september 2016, den 29. oktober 2018 og den 21. oktober 2019.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet vil få forelagt den delegerede retsakt og kan gøre indsigelse mod den indtil 17.02.2022, hvorefter denne frist kan forlænges med yderligere to måneder. Regeringen er ikke bekendt med, at Europa-Parlamentet har udtalt sig om sagen på nuværende tidspunkt.

Nærhedsprincippet

Da der er tale om gennemførelsesforanstaltninger til en allerede vedtaget retsakt, hvor formålet vedrører realiseringen af det indre marked, finder regeringen, at retsakten er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

RoHS-direktivet er implementeret i dansk ret ved bekendtgørelse om begrænsning af anvendelse af visse farlige stoffer i elektrisk og elektronisk udstyr i EU (RoHS-bekendtgørelsen).

Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Det delegerede direktiv skal implementeres i dansk ret ved en tilpasning af RoHS-bekendtgørelsen, hvorved undtagelsen udgår. Implementeringsfristen er seks måneder efter det delegerede direktivs ikrafttræden.

Økonomiske konsekvenser

Ophævelsen af undtagelsen forventes ikke at medføre væsentlige statsfinansielle eller administrative konsekvenser for det offentlige eller EU's budget.

Beskyttelsesniveauet og andre konsekvenser

Vedtagelse af det delegerede direktiv vurderes at styrke beskyttelsesniveauet i Danmark, da det sænker forbruget af kviksølv.

Høring

Et notat om retsakten har været i skriftlig høring i EU-Miljøspecialudvalget, hvor der er indkommet bemærkninger fra Rådet for Grøn Omstilling, som støtter at undtagelsen ophæves, men at overgangsperioden herfor bør være 12 mdr. i stedet for 18 mdr. som fastsat af Kommissionen. Det bemærkes hertil, at overgangsperiodens længde fastsættes under hensyntagen til ansøgerens både tekniske og praktiske muligheder for at substituere anvendelsen af kviksølv samt ud fra samfundsøkonomiske hensyn.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Den delegerede retsakt forventes at opnå støtte fra et kvalificeret flertal af medlemsstater.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Der er tale om en reduktion af forbruget af kviksølv, samt en energibesparelse og dermed en styrkelse af beskyttelsesniveauet i Danmark. Regeringen kan derfor støtte, at Rådet ikke gør indsigelse mod udstedelsen af den delegerede retsakt, og vil otte dage fra oversendelsen af nærværende notat lægge dette til grund.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.